

КОНТРОЛЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

***ЗІНОВ'ЄВА Л.А., К.Е.Н., СТ. ВИКЛАДАЧ,
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ***

В умовах ринкової економіки виняткову важливість здобуває процес формування власного капіталу підприємства, оптимізація його структури і у зв'язку з цим якість управління всіма джерелами коштів, які утворюють ресурсний потенціал підприємства.

Основною метою формування капіталу підприємства є задоволення потреби у придбанні необхідних активів і оптимізації його структури з позицій забезпечення умов ефективного його використання, що особливо є актуальним під час економічної кризи. В сучасних умовах значно ослаблені функції державного фінансового контролю за діяльністю підприємств, тому має важливе значення організація обліку і контролю безпосередньо на підприємствах і особливо за операціями з власним капіталом.

Питання теорії і практики формування власного капіталу розглядали у своїх роботах такі фахівці, як Абалкін О.І., Аврашков О.Я., Бутинець Ф.Ф., Белобжецький І.А., Савченко О.П., Смирнов К.А., Куліш С.О., Ткаченко Н.М., Мочерний С. і багато інших. Але ряд невирішених проблем організації та методики контролю за операціями з власним капіталом потребують подальших досліджень та наукових розробок.

Проаналізувати діючий сьогодні в Україні стан контролю за документальним оформленням і формуванням статутного капіталу, визначити основні напрямки контролю за даним процесом, виявити основні порушення процедури та формування статутного капіталу і визначити основні складові програми перевірки даних операцій безпосередньо на підприємствах.

Для виявлення наявних порушень контроль операцій із власним капіталом здійснюють методами фактичного та документального контролю.

Основними напрямками контролю власного капіталу є:

— перевірка установчих документів, облікових і звітних даних про формування статутного капіталу, яка полягає у: перевірці наявності й форм статутних документів; встановлення відповідності змісту статуту вимогам законодавчих і нормативних актів; вивчення повноти й відповідності дотримання строків формування статутного капіталу; перевірка грошової оцінки вартості та реального внесення майна

засновниками; перевірка правильності оподатковування внесків до статутного капіталу; встановлення законності видів діяльності; перевірка повноти, правильності та строків формування статутного капіталу; визначення обґрунтованості змін розміру статутного капіталу;

— перевірка наявності й форми установчих документів, таких як: статут і статутний договір; наявність свідоцтва про державну реєстрацію підприємства; предмет діяльності підприємства; наявність ліцензій; дозвіл на здійснення зовнішньоекономічної діяльності; організаційно-правову форму підприємства; розмір статутного капіталу й часток кожного засновника;

— вивчення відповідних умов установчого договору про передачу майна, повноваження та участь у діяльності, розподіл між учасниками прибутку або збитку;

— перевірка відповідності Статуту, як правового документу, що регламентує основні питання діяльності підприємства й має юридичну силу: порядок прийняття й реєстрації Статуту підприємства; чи не порушуються основні принципи членства на підприємстві; вимоги до діяльності ревізійної комісії підприємства тощо;

— перевірка правильності розрахунків із засновниками щодо вчасності, виду та розміру внесків до статутного капіталу і правильності оформлення документів;

— перевірка наявності й правильності оформлення документів, які підтверджують факти розрахунків із засновниками;

— перевірка відповідності строків формування статутного капіталу.

В практичній діяльності на підприємствах в Україні найчастіше мають місце такі порушення в обліку операцій з власним капіталом:

1. Несвоєчасне внесення змін до статутних документів: невнесення або неповне внесення засновниками своїх часток; несвоєчасне внесення змін до реєстру акціонерів; несвоєчасне оформлення вибуття та приймання нових засновників; неправильне документальне оформлення часток засновників, внесених до статутного капіталу; діяльність без ліцензій.

2. Порушення у веденні обліку: кредитовий залишок за рахунком 40 «Статутний капітал» не відповідає зазначеному в установчих документах; не відображаються здійснені операції; неправильне оподаткування внесків; недотримання вимог нормативних документів.

3. Неправильне оформлення документів або їх відсутність; неправильне оформлення повернення засновникам часток із статутного капіталу; відсутність підтверджуючих або наявність

недооформлених та прострочених документів по здійсненні фінансово-господарських операціям; виправлення записів в документах без необхідних підстав; відсутність оригіналів або завірених відповідно до законодавства документів; наявність фіктивних документів та операцій.

Під час здійснення контролю на підприємствах необхідно складати програми перевірки операцій з обліку власного капіталу при цьому вибирати конкретні процедури перевірки операцій з обліку власного капіталу за встановленими критеріями: реальність існування, повнота відображення, оцінка, належність відображення, правильність, законність, обережність, постійність, відповідність; передбачати можливість оперативного внесення змін в окремі напрями перевірки; розглядати вплив інформаційних технологій на процес перевірки; передбачати участь в контролі експертів та інших фахівців або внутрішніх ревізорів підприємства; розподіляти між ними обов'язки, встановлювати контроль за їх діяльністю.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

***КАЛАШНИКОВА Т.В., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАУ ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА***

Забезпечення сталого розвитку аграрного виробництва передбачає відповідний рівень формування фінансових ресурсів аграрних підприємств. Важливу роль у даному процесі відіграють банківські кредити, обсяги яких щорічно зростають, чому сприяло, по-перше, поступове зниження вартості позик та її наближення до рівня рентабельності сільськогосподарських підприємств; по-друге, державна підтримка через механізм здешевлення банківських позик для підприємств АПК (табл. 1).

Як бачимо, темпи нарощування пільгових кредитів майже удвічі перевищують темпи зростання загальних обсягів кредитування аграрної галузі, а їх частка в структурі кредитного портфеля зросла з 38,9% у 2003 р. до 75,5% - у 2008 р. За наведений період обсяги підтримки через механізм здешевлення банківських позик зросли у 13,3 рази, а їх питома вага в структурі сукупної підтримки аграрного